

ДОКЛАД
НА НАЦИОНАЛНИЯ ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ ЗА
ИЗВЪРШЕНА ПРОВЕРКА В ЗАТВОР БОБОВ ДОЛ,
ЗАТВОРНИЧЕСКО ОБЩЕЖИТИЕ ОТ ОТКРИТ ТИП
„САМОРАНОВО“, АРЕСТ КЪМ РАЙОННА СЛУЖБА
„ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА“ – гр. КЮСТЕНДИЛ И
АРЕСТ КЪМ РАЙОННА СЛУЖБА „ИЗПЪЛНЕНИЕ НА
НАКАЗАНИЯТА“ – гр. БЛАГОЕВГРАД

I. Затвор Бобов дол	2
1. Капацитет, материални условия, администрация и управление	2
2. Медицинско обслужване	11
II. Затворническо общежитие от открит тип „Самораново“ (ЗООТ	
„Самораново“).....	12
1. Капацитет, материални условия, администрация и управление	12
2. Медицинско обслужване	16
III. Арест към Районна служба „Изпълнение на наказанията“ – Кюстендил ..	16
1. Капацитет, материални условия, администрация и управление	16
2. Медицинско обслужване	18
IV. Арест към Областна служба „Изпълнение на наказанията“ - Благоевград	
.....	19
1. Капацитет, материални условия, администрация и управление	19
2. Медицинско обслужване	22
ПРЕПОРЪКИ	23

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

В изпълнение на Заповед № НПМ-17#1/25.04.2023 г. на омбудсмана на Република България, екип на омбудсмана в състав от четирима експерти извърши планирана проверка от 26-ти до 28-ми април 2023 г. в Затвор Бобов дол, находящ се в гр. Бобов дол, кв. „Миньор“, ул. „Васил Коларов“ № 1; Затворническо общежитие от открит тип „Самораново“, находящо се в с. Самораново, общ. Дупница; Арест към Районна служба „Изпълнение на наказанията“ – Кюстендил, находящ се в гр. Кюстендил, ул. „Пауталия“ № 5 и бул. „Цар Освободител“ № 12 и Арест към Областна служба „Изпълнение на наказанията“ – Благоевград, находящ се в гр. Благоевград, ул. „Свобода“ № 1.

I. Затвор Бобов дол

1. Капацитет, материални условия, администрация и управление

1.1. Капацитет

Екипът на омбудсмана посети Затвор Бобов дол на 27.04.2023 г. Поради отсъствието на началника на затвора, екипът от експерти беше посрещнат от заместник-началника и главния надзирател. Проверката се извърши при наличие на пълно съдействие от страна на служителите на затвора.

Съобразно представеното от ръководството на Затвор Бобов дол **длъжностно разписание**, в обекта са предвидени работни места за 177 души на пълен работен ден и едно място за непълен работен ден.

От горепосочените работни места 25 са разпределени за ЗООТ „Самораново“.

Вакантните длъжности в Затвор Бобов дол са три:

1. Директор на лечебно заведение;
2. Надзирател II – I степен
3. Командир на отделение в ЗООТ „Самораново“.

В Затвор Бобов дол се настаняват осъдени лица с влезли в сила присъди, обвиняеми и подсъдими след издаден съдебен акт.

Според предоставените статистически данни от администрацията на затвора през календарната 2022 г. в него са постъпили общо 292 лишени от свобода, а към момента на извършената проверка бяха настанени общо 287 лица при общ капацитет на обекта на база четири кв. м. – 492.

Към момента на приемането в затвора се записват личните данни за съответното лице, причините за настаняването му, денят и часът на приемането, описание на личните му вещи, които се съхраняват съгласно разпоредбите на ЗИНЗС, както и медицински данни във връзка със здравословното му състояние.

В деня на приемането се определя категорията на лишения от свобода, с оглед стриктното спазване на изискванията за диференцирано настаняване.

Новопостъпилите осъдени лица се настаняват в приемно помещение, където престояват от 14 денонощия до един месец. Осъдените за първи път на лишаване от свобода

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

до пет години за умишлени престъпления и осъдените за престъпления, извършени по непредпазливост, се настаняват отделно от останалите.

За изминалата година, **към дата 31.12.2022 г.** в Затвор Бобов дол са били настанени общо 325 лица, от които:

1. 34 обвиняеми и подсъдими. Трима от тях са чужди граждани;
2. 291 осъдени, съответно:
 - 78 са от открит тип;
 - 74 са от закрит тип;
 - 132 са рецидивисти и
 - 7 изтърпяват наказание доживотен затвор, от които 4 са с право на замяна.

1.2.Администрация и управление

Всяко настанено в обекта лице има **право на правна помощ** и достъп му се осигурява от администрацията на затвора, включително и със запознаване с възможностите за ползване на безплатна такава.

На лишените от свобода е гарантирана възможността да съхраняват документи във връзка с техните дела.

В хода на проверката беше установено, че **за календарната 2022 г. са регистрирани и наложени наказания на 409 лишени от свобода.**

Наказанията се налагат съобразно разпоредбите на ЗИНЗС и ППЗИНЗС. Всяка образувана дисциплинарна преписка се разглежда от Комисия по разпределение, като задължително се изслушва лишения от свобода, а при определяне на наказанието се вземат предвид характерът и тежестта на извършеното нарушение, отношението на осъдения към него, поведението и здравословното му състояние.

През изминалата 2022 г. са обжалвани наложени наказания, както следва :

1. Пред съда – общ брой – 4, от които:

- потвърдени - 3
- отменени – няма
- частично уважени - няма
- нерешени – няма
- прекратени – няма
- оттеглени -1

2. Пред ГД „ИН”- общ брой – 2, от които:

- потвърдени – 2
- отменени – 0
- нерешени – 0

3. Пред Началника на затвора - общ брой – 1, от които:

- потвърдени – 1
- отменени – 0
- оттеглени – 0

С оглед здравословното състояние е отложено изпълнението на дисциплинарно наказание на **десет** лишени от свобода.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

За подчертана дисциплинираност, трудови постижения и други положителни прояви, лишените от свобода са поощрявани както следва: за периода 01.01.2022 г. – 31.12.2022 г. са регистрирани общо **230** поощрения.

През изминалата година не е прекратявана годишната почивка на основание чл. 99, ал. 3 от ЗИНЗС на нито един лишен от свобода.

За 2022 г. **няма** постъпили молби от лишените от свобода за преместване в друг затвор или затворническо общежитие. По предложение са преместени **14 души**. На основание чл. 64, ал. 2 от ЗИНЗС, началникът на затвора се произнася с мотивирана заповед, като задължителните изисквания, произтичащи от разпоредбата са становищата на ръководителя на направлението за социална дейност и възпитателна работа и на заместник - началника по режимно-охранителната дейност. В тази връзка, началникът се произнася с мотивирана заповед и в случаите на отказ да се уважи молбата, като за годината **няма** обжалвани заповеди на началника на затвора пред Административен съд гр. Кюстендил.

През изминалата година няма внесени предложения от Окръжна прокуратура Кюстендил за условно предсрочно освобождаване (УПО). Разпоредбите на ЗИНЗС и тези от Наказателно-процесуалния кодекс (чл.437 – чл.439а) предвиждат, че осъденият може сам да подаде молба до Окръжния съд (в случая ОС – Кюстендил) за условно предсрочно освобождаване, като молбата се подава чрез началника на затвора. В тези случаи, както и в хипотезата на изготвяне на предложение от началника на затвора, молбата, респективно предложението се изпращат, както с личното затворническо досие, така също и с мотивирано становище с оглед цялостното поведение и резултатите от оценката на риска за всеки затворник поотделно.

Общият брой на подадените молби за условно предсрочно освобождаване е **34**. С положително становище от началника на затвора са **8**, а самият брой на предложените от началника на затвора е **33**. Прекратените производства от Окръжен съд гр. Кюстендил са **4**, **няма** обжалвани решения на съда от началника на затвора. Обжалвани решения от лишените от свобода са **15**, но **няма протестиращи решения** от Окръжния прокурор. Има **едно** отменено решение на Окръжен съд - Кюстендил от Софийски апелативен съд, а потвърдените решения съответно са **14**.

Общият брой на освободените УПО от затвора за 2022 г. са **36**, от които с наложена пробационна мярка – **8**.

Предложените по инициатива на началника на затвора лишени от свобода, на които със заповед е сменен режима в следващия по – лек са **56**. Няма протестиращи от Окръжна прокуратура – Кюстендил заповеди за смяна на режима по реда на чл. 66, ал. 2 от ЗИНЗС.

Общият брой на лишените от свобода, на които е заменен режима за изтърпяване на наказанието в по - лек от първоначално определения от съда режим е **56**.

На основание чл. 67, ал. 1, т. 1 от ЗИНЗС режима на **четирима** лишени от свобода е заменен в по-тежък от първоначално определения от съда, а на основание чл. 67, ал. 1, т. 2 от ЗИНЗС е заменен режима в по-тежък от първоначално определения от съда на **шестима** лишени от свобода.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

В хода на проверката на екипа на омбудсмана, в качеството му на НПМ, по представената документация беше установено, че за изминалата 2022 г. действията на администрацията на Затвора гр. Бобов дол в случаите на употреба на физическа сила и помощни средства са били законосъобразни, при стриктно спазване разпоредбите на ЗИНЗС, като е реагирано адекватно и своевременно.

Употребата на физическа сила е в съответствие с нормата на чл. 113, ал. 1, т. 1-3 от ЗИНЗС, а на помощни средства - с чл. 114 от ЗИНЗС. Използването им е съобразявано с конкретната обстановка, характера на нарушението и личността на нарушителя и е прекратявано след овладяване на възникналата ситуация.

За всички случаи на употребена физическа сила и помощни средства е уведомявана Окръжна прокуратура гр. Кюстендил и са извършвани надлежни вписвания в дневника, воден от администрацията на Затвора гр. Бобов дол.

1.3. Материални условия

Затвор Бобов дол се състои от **административна сграда, общежитие за лишените от свобода с влязла в сила присъда, лавка, столова, кухня, библиотека, медицински кабинети, работилници, бани, фитнес зала, училище, зала за свиждания и четири външни спортни площадки** (в това число и площадка с навес и с уреди за спортуване по време на престоя на открито, даваща възможност за спортуване дори и при лоши метеорологични условия). Една от площадките е обособена и обезопасена за изтърпяващите наказание доживотен затвор, с монтирани и неподвижно закрепени маси и пейки за сядане.

Обвиняемите, подсъдимите и осъдените са настанени в отделни сгради.

За религиозните потребности и нужди на осъдените се използва намиращият се на място православен храм „Свети Иван Рилски“.

След среща с ръководството, проверяващият екип извърши пълна обиколка на обекта с прилежащите му помещения и открити пространства.

Храненето на лишените от свобода се извършва съгласно утвърден график в столовата на затвора. Сервирането на храна и връщането на настанените лица по килиите става организирано по групи. Тези, които не могат да идват в столовата поради здравословни проблеми, могат да се хранят в спалните помещения с разрешение на началника на затвора. Лишените от свобода, с получено разрешение за хранене в спалните помещения поради трудна подвижност и неподвижност, получават храната си от съответната ангажирана група лица.

Затвор Бобов дол разполага с голяма кухня, която е оборудвана с необходимите съоръжения за приготвянето на различни видове ястия. Хранителните продукти се съхраняват в специални складове, а тези които трябва да се съхраняват при ниски температури се разпределят в хладилни камери, хладилници и фризери. Менюто е разнообразно, като се води отделен списък за лицата, които трябва да спазват определени хранителни режими поради здравословни или религиозни причини.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

В кухнята работи професионален готвач, назначен с трудов договор, който се подпомага от помощници сред лишените от свобода.

Кухня и храна в Затвор Бобов дол

Настанените лица в Затвор Бобов дол могат да си закупват на сравнително достъпни цени различни стоки за съответните им потребности от лавката.

През свободното си време лишените от свобода могат да посещават **библиотеката**, която разполага с множество книги – научна и художествена литература. Повечето от книгите са стари издания, но в прилично състояние. Библиотекарят сподели, че не са много лишените от свобода, които проявяват интерес към библиотеката и желаят да си вземат книги за четене.

Библиотеката в Затвор Бобов дол

В двора на затвора има разположени водоноски с вода за хигиенно-битови нужди, която не е годна за пиене, а се ползва в случай на възникнал проблем с водоснабдяването на обекта.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Помещенията, в които са настанени обвиняемите и подсъдимите не са в добро състояние. В някои от стаите бяха настанени по девет души. Едно от лицата сподели на екипа, че е имало случаи, в които са били настанявани и повече хора в една стая. Спалните помещения не разполагат със собствени санитарни възли, налага се да се ползват общите тоалетни на етаж, които също не са в добро състояние и от тях се носи неприятна миризма.

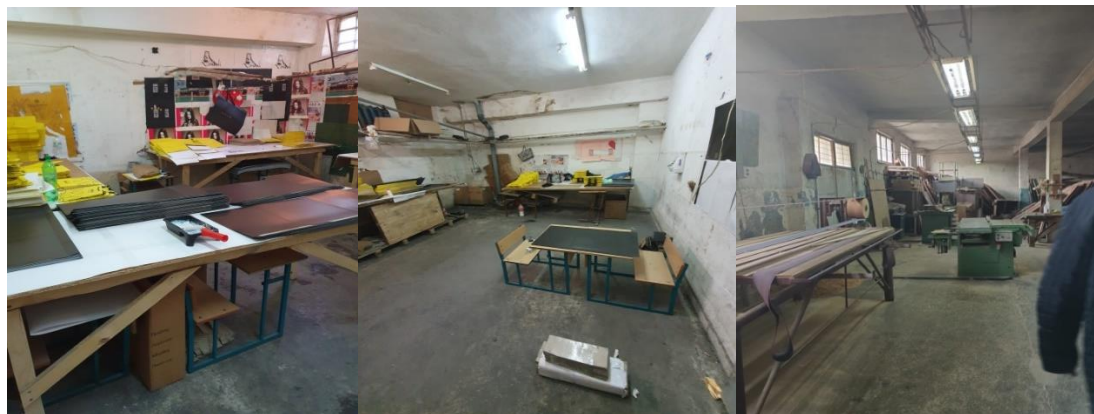
Екипът на омбудсмана констатира, че следва да бъдат предприети спешни мерки за извършване на необходимите ремонтни дейности.

Спални помещения и санитарен възел в общежитието за обвиняеми и подсъдими в Затвор Бобов дол

Осъдените на доживотен затвор са настанени в самостоятелни килии, които се намират в отделна сграда. Помещенията отговарят на нормативните изисквания за квадратура и условия за пребиваване.

При полагане на труд на територията на затвора лишените от свобода са включени в домакинска дейност в кухнята и в съществуващите работилници, където по групи и на смени изработват картонени подаръчни торбички, по поръчка на различни външни търговски дружества. На територията на Затвор Бобов дол има и дърводелски цех, в който към момента на извършване на проверката работи само един лишен от свобода.

Цехове за работа с хартия и за дървообработване

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Училище „Д-р Петър Берон“, което се намира в обекта разполага с класни стаи и компютърна зала. В него към момента на проверката работят десет учители.

Класните стаи са оборудвани с необходимите вещи и помагала и във всяка една от тях има поставен плазмен телевизор за учебните занятия.

Според представена справка към 27.04.2023 г. в СУ „Д-р Петър Берон“ при Затвор Бобов дол, броят на учениците в редовна форма на обучение през учебната 2022/2023 г. е:

1 клас – 4 л.св.

2 клас - 2 л.св.

3 клас - 2 л.св.

4 клас - 1 л.св.

5 клас - 2 л.св.

6 клас - 6 л.св.

7 клас - 0

8 клас - 3 л.св.

9 клас - 0 л.св.

10 клас - 3 л.св.

11 клас - 4 л.св.

12 клас - 0

Самостоятелна форма на обучение – 12 л. св.

Общо: 39 бр. л. св.

Екипът на омбудсмана се срещна с директорката на училището. Същата сподели, че през последните години значително е намалял броят на учениците, поради което се налага сливане на паралелки. Към момента на извършване на проверката в училището се обучаваха общо шест паралелки от първи до единадесети клас и всички са слети.

От момента на откриване на училището през 2012 г. има завършили средното си образование ученици. Учебното заведение предлага и обучение за професионална специалност по водоснабдяване и канализация. Завършилите тази специалност получават свидетелство за професионална квалификация първа и втора степен.

Учебните занятия се водят от общо десет учители, които работят в училището.

Според директорката някои от учениците се записват само за да присъстват без да проявяват голям интерес към ученето. Повечето от лишените от свобода не желаят да завършат образование, а предпочитат да работят с цел да им се намали наложеното наказание по закон.

Към момента на извършване на проверката в училището се учат малко над двадесет ученици. Има и учащи се в самостоятелна форма на обучение.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Финансирането на училището се определя от Министерство на образованието и науката въз основа на броя ученици. Това представлява сериозен финансов проблем за учебното заведение според директорката. Същата счита, че бюджетът следва да се определя на брой паралелки.

Директорката отбеляза, че учениците от Затвор Бобов дол следва да получават допълнителни поощрения, сходни с тези на работещите и полагащите труд на територията на затвора.

Учителят по български език и литература изрази становище, че е необходимо да бъдат издадени специални учебници за лишените от свобода, чието съдържание да съответства на тяхната възраст и психо-интелектуално развитие. Тези, от които се учат в момента са предвидени за малолетни деца и не са подходящи за навършили пълнолетие лишени от свобода.

В тази връзка омбудсманът, в качеството му на НПМ препоръчва Министерство на образованието, съвместно с Министерство на правосъдието да обсъдят и да предприемат действия за изготвяне и издаване на учебници и помагала по български език и литература, със съдържание и форма, подходящи и съобразени за пълнолетни ученици, като лишените от свобода, с цел тяхното успешно обучение и последваща социална реинтеграция. Обучението на лишените от свобода, макар и доброволно, е важна част от процеса по поправка и превъзпитание на осъдените към спазване на законите и добрите нрави – основна цел на наложеното наказание „лишаване от свобода“.

Училище в затвор Бобов дол

Когато екипът на омбудсмана премина към проверка на **сградата на общежитието за осъдени** констатира, че **в нея е извършен цялостен ремонт.**

Всяко спално помещение разполага със собствен санитарен възел. Настанените са от двама до петима души в стая, без да се нарушава минималната изискуема по закон площ от 4 кв. м. на настанено лице.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

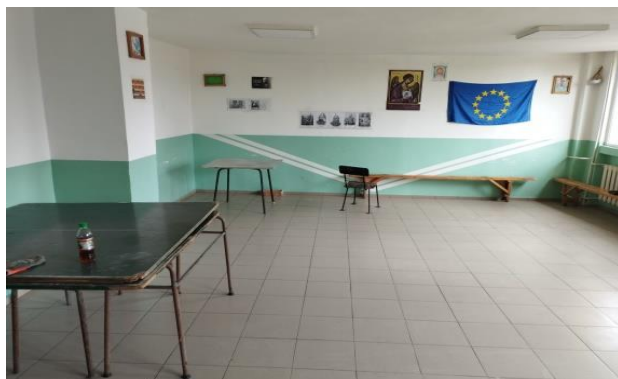

Килии (спални помещения)

Ремонтирани санитарни възли към килиите

На всеки етаж има стая за развлечения и обща баня с вградени душове.

Стая за развлечения

Баня с вградени душове

Къпането се извършва по график, като топлата вода се пуска централно.

На много места в общежитието за осъдени лишени от свобода има поставени обяви за работа, както и образци на молби и жалби, които могат да се подават до началника на затвора. Залата за **свиждания** е разположена в сградата на администрацията. Тя е изцяло обновена с работещи телефони за връзка.

2. Медицинско обслужване

В затвора на граждански договор, по график работи медицински фелдшер, както и медицинска сестра, назначена по трудово правоотношение на пълен работен ден. Те се подпомагат от санитарии - лишени от свобода. На граждански договор по график, три пъти седмично, затворът се посещава от лекар по дентална медицина. Лекар - психиатър е идвал веднъж седмично, но месец преди проверката е напуснал. Спешната помощ се оказва от фелдшера (в работно време) и от екипи на Филиала за спешна медицинска помощ – Бобов дол към Центъра за спешна медицинска помощ (ЦСМП) – Кюстендил.

През годините щатното разписание на медицинския център е променяно неколкратно, като през 2015 г. са съкратени длъжностите „Ординатор-психиатър“ и „Лекар по дентална медицина“, а през 2019 г. длъжността „Фелдшер“ е трансформирана в „Енергетик“. Към момента на проверката в щатното разписание фигурират длъжности „Директор на Медицински център“ и „Медицинска сестра“.

Длъжността „Директор на Медицински център“ е вакантна от края на 2018 г. и въпреки предприеманите действия, в това число обявяването ѝ в Дирекция „Бюро по труда“ и на страницата на ГДИН, както и проведени разговори със специалисти от района тя остава незаета. Като основна причина се посочва ниският размер на предлаганото възнаграждение, предвид мястото и естеството на работата.

Със съдействието на Районна здравноосигурителна каса – Кюстендил на лишените от свобода, чрез служебен избор, е определен общопрактикуващ (личен) лекар, който обаче няма договор със затвора, посещава го един път седмично и обслужва лишените от свобода от пациентската си листа, по реда на договора си с РЗОК/НЗОК.

Съгласно предоставената медицинска справка, регистрираните случаи на лишени от свобода с наркомания са 59, с психични заболявания – 7, СПИН – 1, туберкулоза – 0.

Лекарствените продукти се осигуряват от фирма по договор с ГДИН, от която се заявяват количества от необходимите и налични в техническа спецификация (списък) лекарствени продукти. Те се предоставят на лишените от свобода безплатно, като при липса на лекарствен продукт в списъка им се предлага замяна с негов аналог или със същото действие продукт. Лекарствените продукти, заплащани напълно или частично от НЗОК се осигуряват чрез издадени от общопрактикуващия лекар рецепти. Когато лекарствен продукт или негов аналог липсва в списъка или не се заплаща (заплаща се частично) от НЗОК, **лишените от свобода заплащат/доплащат със собствени средства. Не е създадена комисия, която да проверява финансовото състояние на лишените от свобода за период от шест месеца назад и при липса на постъпления – да изготвя становище с мотивирано предложение до началника на затвора за заплащането им от бюджета на ГДИН.**

Медицинският фелдшер води амбулаторен журнал, в който вписва резултатите от извършените прегледи. Лекарствените продукти на лишените от свобода им се раздават срещу подпис. На новопостъпилите лишени от свобода, както и на изолираните в наказателна килия, прегледът се извършва от медицинския фелдшер.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Води се Регистър на травматичните увреждания на лишените от свобода и задържаните под стража, който съдържа папки с всички свързани с регистрирания инцидент документи. Води се и Дневник за регистрация на случаите, свързани с употреба на физическа сила и помощни средства, които бяха проверени от екипа.

Денталното обслужване се извършва по график, в оборудван за целта дентален кабинет, от дентален лекар на граждански договор. Прегледите и лечението не се отчитат към НЗОК, заплащането на лекаря и материалите се осигуряват от затвора (с изключение на зъботехническите услуги и изделия).

Хранителното меню на лишените от свобода се изготвя и одобрява от комисия, в която участва и медицинския фелдшер. Към момента на проверката беше поставено на видно място, но липсваше подпис на фелдшера. Храната е разнообразна, предвидени са всички диети. Проби от храната се съхраняват в хладилник, съгласно установения за това ред. Не са извършвани проверки на кухнята и лавката на затвора от БАБХ.

Дезинсекция се извършва ежемесечно, както и при възникнала необходимост, от сертифицирана фирма по договор.

При проведени разговори с оплаквания бяха двама лишени от свобода – единият се оплака от урологично възпаление, другият от зъбобол. Оказано им е съдействие за извършване на прегледи – медицински и зъболекарски - на следващия ден, както и за даване на лекарства за обезболяване от медицинската сестра. Като цяло лишените от свобода отбелязват като сериозен проблем липсата на лекар и квалифицирана медицинска помощ.

В качеството си на НПМ омбудсманът препоръчва да бъде създадена организация и ред за заплащане (или доплащане за частично реимбурсираните от НЗОК) със средства на затвора на лекарствените продукти на лишени от свобода, при констатирана липса на постъпление в личната им сметка. Препоръчва също да бъдат подновени усилията за привличане, макар и на граждански договор, на лекар.

II. Затворническо общежитие от открит тип „Самораново“ (ЗООТ „Самораново“)

1. Капацитет, материални условия, администрация и управление

1.1 Капацитет, администрация и управление

От 2002 година към Затвора Бобов дол функционира Затворническо общежитие от открит тип „Самораново“.

Към деня на проверката общият брой на лишените от свобода, изтърпяващи наказанието си в ЗООТ „Самораново“ са 94 лица при общ капацитет на база 4 кв. м. 173 души. От тях 79 са настанени в общежитието, 9 работят на външен обект, 2-ма са с прекъснато наказание, 2-ма са настанени в болница и 2-ма са в следствения арест.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Делът на лишените от свобода за първото тримесечие на годината, ангажирани в трудова заетост (без положилите доброволен труд по чл. 80 от ЗИНЗС) е 47 лица, от които 31 са заети в разкритите работни места в Държавно предприятие „Фонд Затворно дело“, а 16 са на домакински щат. Общият брой на положилите доброволен труд по чл. 80 от ЗИНЗС е 34 лица.

За последните три години се забелязва ръст в броя на наложените наказания на лишени от свобода - 129 за 2022 г. срещу 120 за 2021 г. и 108 за 2020 г.

При проява на дисциплина, трудови постижения и други положителни прояви, лишените от свобода биват поощрявани, като за 2022 г. са били регистрирани 101 поощрения срещу 151 за 2021 година.

Към датата на проверката няма учащи лишени от свобода.

1.2. Материални условия

Директорът на общежитието сподели пред проверяващия екип, че имат чести аварии и ВиК проблеми.

При предишната проверка на Националния превантивен механизъм през 2020 г. също е отразен системният проблем с водата в с. Самораново. В тази връзка омбудсманът в качеството си на Национален превантивен механизъм е отправял препоръки към министъра на правосъдието да бъдат предприети всички необходими мерки, за да се гарантира непрекъсваемостта на водоподаването.

ЗООТ „Самораново“ се отоплява на централно парно.

Всеки месец се извършва пръскане против вредители. Въпреки това, при проверката на спалните помещения на лишените от свобода, бе установено наличие на хлебарки.

В тази връзка, омбудсманът като НПМ препоръчва да бъдат скъсени интервалите на пръскане и при необходимост да се използват по-силни препарати за отстраняване на проблема с вредителите.

Прането се извършва в Затвор Бобов дол, но на лишените от свобода са им осигурени и приспособления за лично пране.

Спалните помещения на ЗООТ „Самораново“ са разположени на два етажа. Проектът „Повишаване на капацитета на персонала, изграждане на пилотен затвор, свързан с учебен център и подобряване на рехабилитацията на лишените от свобода“, изпълняван от Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ предвижда извършване на реновация на затворническото общежитие. Предвидено е да бъде обособено преходно помещение в общежитието за адаптация на лишени от свобода, на които им предстои да бъдат освободени.

В хода на извършената проверка екипът на НПМ установи, че се спазват нормативните изисквания за минимална жилищна площ от 4 кв. м. за всеки лишен от свобода.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Всеки лишен от свобода разполага с легло, масичка и шкаф за лични принадлежности. Всяко спално помещение разполага с 1 бр. телевизор за общо ползване от настанените лишени от свобода. Санитарните помещения за общи и са разположени на етажа.

От откриването на ЗООТ „Самораново“ основен ремонт не е бил извършван. В спалните помещения на места мазилката се разпада. Екипът на НПМ констатира, че по ръбовете на прозорците в спалните помещения са поставени дунапери или одеяла, вероятно за по-добра изолация на помещението.

Омбудсманът в качеството си на НПМ и при предишната си проверка в ЗООТ „Самораново“ е отправял препоръка да бъде извършен основен ремонт, като бъде подменена дограмата в цялата сграда.

Проверяващият екип инспектира също кухнята и столовата на общежитието. Храната се приготвя на място по предварително изготвено меню. Храната е разнообразна.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Предвидени са диетични менюта, както и допълнителни хранителни добавки за работещите лишени от свобода. При проведените разговори с лишени от свобода не бяха получени оплаквания от количеството или качеството на предлаганата храна.

В хода на проверката беше констатирано, че е необходимо е да бъде извършен ремонт на кухненското помещение и старите неизползваеми уреди да бъдат заменени с нови, както и да бъде осигурена подходяща вентилация над кухненските печки, котлони и скари.

Кухнята в ЗООТ Самораново

Началникът на общежитието сподели пред проверяващия екип, че е планиран ремонт на кухненското помещение и подмяна на дограмата до средата на 2024 година.

Екипът на НПМ провери и на какъв етап е строежът на новия арест на гр. Кюстендил, който ще се помещава в една от съществуващите стари сгради в ЗООТ „Самораново“. По проект се предвижда арестът да е с капацитет до 40 лица с наложена мярка „задържане под стража“, като се очаква да е готов до края на 2024 година. Килиите за арестантите ще бъдат двойни с площ от 12 кв. м. и 2 кв. м. санитарен възел.

Нова сграда на ареста в Самораново

2. Медицинско обслужване

Медицинското обслужване се извършва от фелдшера на Затвора – Бобов дол, който посещава общежитието по график – в сряда от 13 до 16 часа. В кабинета има елементарно оборудване, шкаф с лекарства, води се амбулаторен журнал, не се води регистър за травматични увреждания. При необходимост лишените от свобода се транспортират до Затвор Бобов дол. По график в Затвор Бобов дол се провежда денталното обслужване на лишени от свобода от ЗООТ „Самораново“. При спешни случаи се викат екипи на Центъра за спешна медицинска помощ – Дупница.

Съобщава се за един починал в болница през предходната година.

Менюто е идентично с това в Затвор Бобов дол, храната е с добро качество, осигурено е диетично хранене. Осигурена е и възможност за ежедневно къпане.

При проведените разговори с лишените от свобода двама от тях съобщиха за здравословни проблеми. Беше изискана и проверена медицинската им документация. С ръководството на Затвора Бобов дол са обсъдени възможностите за провеждане на тяхното лечение за в бъдеще.

III. Арест към Районна служба „Изпълнение на наказанията“ – Кюстендил

1. Капацитет, материални условия, администрация и управление

1.1. Капацитет, администрация и управление

Екипът на омбудсмана извърши проверка в ареста към Районна служба „изпълнение на наказанията“ – Кюстендил (РСИН - Кюстендил) на 26.04.2023 г. Експертите бяха приети от началника на обекта в административната сграда, находяща се в гр. Кюстендил, ул. „Пауталия“ № 5.

Началникът на ареста към РСИН - Кюстендил сподели, че актуалният капацитет на обекта е 13 места, но има възможност да бъде увеличен до 24 места.

Храната за настанените се осигурява чрез кетъринг и се сервира по килиите. Работещият на място фелдшер прави заявки за диетично меню за лицата, които следва да спазват необходими диети, съобразени със здравословното им състояние.

Задържаните граждани могат да ползват банята на обекта по утвърден за това график.

Спалното бельо и дрехите на настанените се изпират в ареста към РСИН-Кюстендил, а когато прането е в по-големи размери, то се занася за изпиране в Областна служба „Изпълнение на наказанията“ – Благоевград (ОСИН-Благоевград), където има изцяло изграден нов арест.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Обектът се охранява от петнадесет надзиратели (13 мъже и 2 жени), и един командир на отделение. Надзирателите работят на 12 - часови смени, а командирът на осем часа дневно работно време. Двама от служителите са командирвани от ОСИН-Благоевград.

Според началника, въпреки че всички работни места в обекта са заети, има необходимост да бъдат назначени допълнителен брой служители.

Арестът разполага със специално помещение за изолация, както и с обособени килии за жени и за ненавършили пълнолетие лица.

Осигурена е постоянна топла вода чрез електрически бойлери. Отоплението е локално, свързано със сградата на РУП - Кюстендил. То не работи през почивните дни, но има климатици, които се включват при необходимост.

В случаите, когато има задържани лица, които не владеят български език, от ареста изискват да им бъде осигурен преводач.

След като се срещна с началника на ареста, екипът на омбудсмана извърши проверка в сградата, където се настаняват задържаните граждани, находяща се в гр. Кюстендил, бул. „Цар Освободител“ № 12.

1.2. Материални условия

Към момента на извършване на проверката в ареста към РСИН - Кюстендил имаше общо девет настанени лица.

Обектът се състои от партер, първи и втори етаж, свързани с вътрешни стълби.

На втория етаж от сградата са разположени тринадесет килии, в които се настаняват задържаните лица. На партерния етаж се намират медицинският кабинет и кабинетът на командира на отделение. Две от помещенията за настаняване на задържани граждани са с размер от близо 10 кв. м., а останалите са с размер от около 7 кв. м.

Килиите се затварят с метална решетка с ключ и дървена врата с метално резе. В четири от спалните са монтирани метални масички, а в останалите има подвижни пластмасови масички и пластмасови столове. Всяка една килия има малък прозорец с решетки, през който трудно влиза дневна светлина, поради зацапани стъкла.

Килии в Арест Кюстендил

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

В килиите няма санитарни възли. В коридора е разположено едно общо санитарно помещение, в което има умивалня с две мивки, метален стелаж, две отделни тоалетни и баня. В отделно офис помещение се намират два бойлера, които служат за осигуряването на топла вода. Банята е с вградени душове, от които водата за къпане се пуска централно.

Санитарни помещения в Арест Кюстендил

В коридора на ареста са разположени и два хладилника за съхранение на хранителни продукти на задържаните лица, а на входа е обособено мястото на постовия надзирател.

Срещу хлебарки, дървеници и други вредители се извършва планирано пръскане един път в месеца от лицензирано търговско дружество. При необходимост от спешни мерки против насекоми се викат служители на фирмата, които да извършат извънредно пръскане.

Обектът има нужда от цялостен ремонт, но такъв няма да бъде осъществен, поради построяването на нова сграда до Затворническо общежитие от открит тип „Самораново“, която ще служи за арест на задържани лица от районите на общини Кюстендил, Дупница и Бобов дол.

Екипът на омбудсмана се среща с някои от задържаните граждани в ареста към РСИН - Кюстендил и проведе разговори с тях насаме. Нито един не изрази оплакване от условията в обекта, както и от отношението на служителите.

2. Медицинско обслужване

Медицинското обслужване на задържаните лица се извършва от фелдшер, назначен на служебно правоотношение, на пълен работен ден. Той работи в кабинет, който се намира на друг етаж в сградата. При спешни случаи от персонала се обръщат към Центъра за спешна медицинска помощ - Кюстендил.

Фелдшерът работи в ареста от 2013 г. Когато отсъства от работа поради отпуск или болничен се замества от своя колега от ОСИН - Благоевград. В случай на необходимост той замества колегите си в Благоевград и Сандански.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

При възникнали дентални проблеми и заболявания, от ареста водят съответното лице на зъболекар в Затвор Бобов дол.

В кабинета на фелдшера има спешен шкаф, в който при проверката беше констатирано наличието на лекарства с изтекъл срок на годност. Води се и амбулаторен журнал за проведените прегледи. Останалата медицинска документация, както и шкаф с лекарства, се намира в стаята на надзорно-охранителния състав.

В регистъра на травматичните увреждания, който беше предоставен на екипа, има регистрирани само три случая – по един през 2015, 2019 и 2020 г., между тях няма случаи на насилие от служители от надзорно-охранителния състав над задържаните. Малкият брой регистрирани случаи и липсата на такива за предходните две години поражда съмнение, че не всички инциденти се регистрират.

Медицински кабинет в Арест Кюстендил

Омбудсманът в качеството си на НПМ препоръчва да бъде обновено съдържанието на спешния шкаф в кабинета на медицинския фелдшер, като не се допуска наличието на лекарствени продукти и консумативи с изтекъл срок на годност. Препоръчва също да бъде засилен контролът и стриктно да се води Регистъра за травматични увреждания.

IV. Арест към Областна служба „Изпълнение на наказанията“ - Благоевград

1. Капацитет, материални условия, администрация и управление

Екипът на омбудсмана, в качеството му на НПМ за пръв път посещава новия арест на гр. Благоевград от откриването му през юли 2022 година.

Арестът се помещава на 3-ти и 4-ти етаж от сграда - публична държавна собственост, предоставена за безвъзмездно ползване на ОСИН - Благоевград с решение на Министерски

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

съвет. След извършване на необходимото преустройство, арестът е разкрит, като на единия етаж се помещава администрацията, а на другия са разположени спалните помещения (килии). Има също така обособено помещение за свиждания, спално помещение (домакински щат) със собствена баня, перално/сушилно помещение и склад към него, коридор към който са разположени умивалня със съблекалня, лавка за задържаните лица и каре за разходки на открито.

Помещение за свиждания

Приемна

Каре за разходки на открито

Капацитетът на ареста е общо за 52-ма задържани, настанени в 13 помещения и 3-ма лишени от свобода на домакински щат.

Спалните помещения са с площ от 17 кв. м., като се осигурява минималната жилищна площ от 4 кв. м. в съответствие с изискванията на ЗИНЗС.

Помещенията са с осигурен достъп до дневна светлина, като допълнително е осигурено и изкуствено осветление във всяка килия (постоянно и резервно). При разговор със задържаните лица бяха споделени оплаквания, че лампата в килията свети денонощно, поради което са сложили подръчни материали, с които да закриват светлината вечерно време, когато спят.

Омбудсманът в качеството си на НПМ препоръчва осветлението в спалните помещения на задържаните лица вечерно време да се гаси, за да се осигури спокоен сън на задържаните лица.

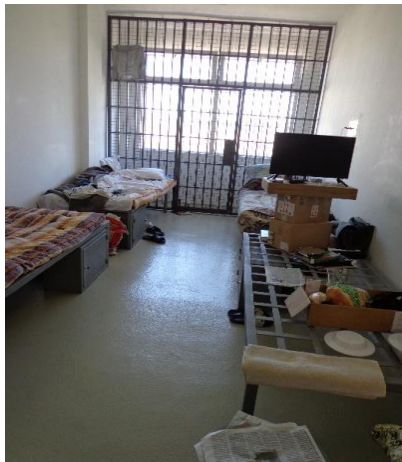
Спалните помещения разполагат със самостоятелни легла, шкафчета за съхранение на разрешени вещи и предмети, маси и столове и самостоятелен санитарен възел с течаща вода.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Коридор на ареста

Килия в ареста

Санитарно помещение

На всяко задържано лице се осигурява най-малко два пъти седмично време за къпане по график. Проверяващият екип обаче констатира, че в съблекалнята към банята няма нито закачалки на стените, нито шкафчета или пейки/столове, на които задържаните лица могат да окачват/поставят дрехите си при къпане.

Баня и съблекалня в ареста

Омбудсманът в качеството си на НПМ, препоръчва да бъдат монтирани закачалки на стените или да бъде осигурена по-друг начин възможност за окачване/поставяне на дрехите на задържаните лица.

Храната (в това число диетична такава) се осигурява от кетъринг по три пъти на ден. Не бяха получени оплаквания от задържаните лица по отношение на качеството и количеството на предлаганата им храна. На задържаните лица е осигурена възможност да пазаруват с лични средства хранителни и битови продукти от лавката на ареста. В

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

допълнение към това, имат право на хранителни пратки по време на свиждане, които могат да съдържат до 5 кг хранителни продукти и до 5 кг плодове и зеленчуци.

Хигиената в ареста се поддържа от двама лишени от свобода от Затвора Бобов дол, работещи на домакински щат. При желание от страна на задържаните лица всекидневно им се предоставя топла вода за хигиенизиране на помещенията.

Въпреки това при проверката в спалните помещения бе констатирано наличие на битов отпадък в стаите и в общата баня.

В тази връзка омбудсманът в качеството си на НПМ, препоръчва да се осигурява ежедневно хигиенизиране на помещенията, като при необходимост да се увеличи контролът върху задържаните лица, които отговарят за хигиената на помещенията.

В ареста има обособени две помещения, в които се осигурява ежедневен престой на открито на задържаните лица през светлата част на денонощието. Осигурена е възможност на задържаните да осъществяват телефонни разговори между 8:30 до 17:00 чрез монтирани телефонни апарати.

Охраняването на ареста се осигурява от 35 надзиратели, двама командири на отделение и един младши инспектор по охраната.

2. Медицинско обслужване

Медицинското обслужване се извършва от медицински фелдшер, назначен на служебно правоотношение, на пълен работен ден. Прави впечатление липсата на лични здравни досиета на задържаните лица, останалата медицинска документация се води редовно и беше проверена от екипа на омбудсмана, извършващ проверката. В медицинския кабинет има шкаф с лекарствени продукти от първа необходимост и превързочни материали, които са в срок на годност.

В Регистъра за травматичните увреждания в МЛС за 2023 г. има регистрирани два случая на получени травматични увреждания преди постъпване в ареста, констатирани при приемането. Няма починали задържани през тази и предходната 2022 година.

В килиите на задържаните, които провеждат лечение, се констатира наличие на лекарствени продукти, които са си осигурили сами. При проведените разговори със задържани, двама от тях (мъж и жена – семейни, настанени в различни килии) изразиха недоволство от обема и качеството на медицинското им обслужване в ареста. Оплакванията им бяха обсъдени с началника на ареста и медицинското лице, бяха проверени личните им арестантски досиета и наличната медицинска документация. Бяха отправени препоръки за конкретни действия, които да се предприемат за гарантиране на правата на двамата задържани.

В качеството си на НПМ омбудсманът препоръчва да бъдат създадени и редовно водени лични здравни досиета на задържаните лица, които да се съхраняват в лечебното заведение към ареста.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

ПРЕПОРЪКИ

В РЕЗУЛТАТ ОТ ИЗВЪРШЕНАТА ПРОВЕРКА, ОМБУДСМАНАТ КАТО НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ ОТПРАВЯ СЛЕДНИТЕ ПРЕПОРЪКИ:

КЪМ МИНИСТЪРА НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА И МИНИСТЪРА НА ПРАВОСЪДИЕТО:

1. Министерство на образованието, съвместно с Министерство на правосъдието да обсъдят и да предприемат действия за изготвяне и издаване на учебници и помагала по български език и литература, със съдържание и форма, подходящи и съобразени за пълнолетни ученици, като лишените от свобода, с цел тяхното успешно обучение и последваща социална реинтеграция;

2. Да бъде увеличен бюджетът за училищата при местата за лишаване от свобода, тъй като обучението и образованието на лишените от свобода, макар и доброволно, е важна част от процеса по поправка и превъзпитание на осъдените към спазване на законите и добрите нрави – основна цел на наложеното наказание „лишаване от свобода“.

КЪМ ГЛАВНИЯ ДИРЕКТОР НА ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ „ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА“:

1. Да се осигурят средства за извършване на ремонтни дейности в общежитието на Затвор Бобов дол за обвиняеми и подсъдими с цел да се подобрят условията за живот на настанените лица;

2. Да бъде създадена организация и ред за заплащане (или доплащане за частично реимбурсираните от НЗОК) със средства на Затвор Бобов дол на лекарствените продукти на лишени от свобода, при констатирана липса на постъпление в личната им сметка. Препоръчва се също да бъдат подновени усилията за привличане, макар и на граждански договор, на лекар;

3. В ЗООТ „Самораново“ да бъдат скъсени периодите на пръскане и при необходимост да се използват по-силни препарати за отстраняване на проблема с вредителите;

4. Да се осигурят средства за извършване на основен ремонт на общежитието в Самораново, като бъде подменена дограмата в цялата сграда. Необходимо е и да бъде извършен ремонт на кухненското помещение и старите неизползваеми уреди да бъдат заменени с нови, както и да бъде осигурена адекватна за помещението вентилация.

5. Да бъдат предприети всички необходими мерки, за да се гарантира непрекъсваемостта на водата в ЗООТ „Самораново“

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ **НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ**

КЪМ НАЧАЛНИКА НА АРЕСТА КЪМ ОСИН - БЛАГОЕВГРАД:

1. Осветлението в спалните помещения на задържаните лица вечерно време да се гаси, за да се осигури спокоен сън на задържаните лица;
2. Да се осигурява ежедневно хигиенизиране на помещенията, като при необходимост да се увеличи контролът върху задържаните лица, които отговарят за хигиената на помещенията;
3. Да бъдат създадени и редовно водени лични здравни досиета на задържаните лица, които да се съхраняват в лечебното заведение към ареста.
4. Да бъдат монтирани закачалки на стените или да бъде осигурена по-друг начин възможност за окачване/поставяне на дрехите на задържаните лица.

КЪМ НАЧАЛНИКА НА АРЕСТА КЪМ РСИН – КЮСТЕНДИЛ:

Да бъде обновено съдържанието на спешния шкаф в кабинета на медицинския фелдшер, като не се допуска наличието на лекарствени продукти и консумативи с изтекъл срок на годност. Препоръчва също да бъде засилен контролът върху воденето на Регистъра за травматични увреждания.